

De kapelletjes van Haaltert

Sylvie De Kegel
1e lic. Kunstwetenschappen
Europese volkskunst
Prof. S. Top
Juni 1999

De kapelletjes van Haaltert

Inhoud

Inleiding en dankwoord

1. De oudste kapellen van Haaltert
2. De kapellen uit de 19e eeuw
3. De kapellen uit de 20e eeuw

Besluit

Bibliografie

Documenten

Inleiding en dankwoord

Deze studie is gegroeid uit mijn interesse voor een kapelletje dat in bezit is van mijn familie langs moederszijde, de kapel ter ere van O.-L.-Vrouw Middelaars aller Genaden, op het Driesplein in Terjoden, een deel van Groot-Haaltert. Alle kapellen van Groot-Haaltert bespreken in deze korte studie, was onmogelijk: er zijn er bijna zestig! Daarom beperkte ik mij tot de gebedshuisjes van Terjoden en Haaltert (doc.1). Om deze studie aan te vatten heb ik mij gebaseerd op de beknopte inventaris die Willy De Loose opstelde in 1978¹. De verschillende geschiedkundige boeken die geschreven werden over Haaltert waren eveneens belangrijke bronnen². Verder kon ik rekenen op de bereidwillige hulp van mijn grootouders, Marcel en Charlotte Hutsebaut-De Slagmulder en Gustaaf en Eveline De Kegel-Vijverman, die talloze anekdotes wisten te vertellen over de vele kapellen die Haaltert rijk is. Mijn woord van dank gaat ook naar Willy De Loose, voorzitter van de heemkundige kring in Haaltert, die bereid was mij te helpen bij het vinden van eventuele nieuwe eigenaars van de kapellen. Natuurlijk zou dit werk niet mogelijk geweest zijn zonder de hulp van de eigenaars zelf en van de vele buurtbewoners, die me allemaal met veel enthousiasme geholpen hebben. Hierbij denk ik in het bijzonder aan de familie Coppens, familie De Buyser-Hutsebaut, Delphine De Groot-De Bruyn, Francine De Meyer-De Loose, familie De Neve-Molin, Maria De Rijck, Rosa Dooremont-De Pauw, Maurits en Maria Hutsebaut-Van Den Steen, familie Lauwereys, Martha Lievens, familie Perremans, Karel Redant, Godelieve Steppe, Elza Van Den Driessche-Van Den Eynde, Albert Van Londersele. Tenslotte wil ik ook mijn ouders bedanken en dan vooral mijn moeder, Lydia Hutsebaut, die met mij op stap ging om de kapellen te zoeken.

¹ Willy De Loose, "Kappellekes" Gr.-Haaltert, Haaltert, 1978.

² Jozef De Brouwer, *Bijdrage tot de parochiale geschiedenis van Haaltert. Demografische en sociale evolutie van het dorp*, Aalst, 1956; Willy De Loose, *Haaltert van 1830 tot 1976. Bijdrage tot de geschiedenis van het politieke en sociale leven*, Haaltert, 1995; Albert Van den Bruele, *De Geschiedenis van Haaltert*, 2 delen, Haaltert, 1975-1977.

1. De oudste kapellen van Haaltert

1. Kapel ter ere van O.-L.-Vrouw van Bijstand (beschermd monument, KB van 31 mei 1948.)

Ligging: Houtmarkt , Haaltert (Kerkhof)

Bouwjaar: 1703

Eigenaar: Gemeente

Deze kapel in laat-barokke stijl wordt ook de "kapel van O.-L.-Vrouw ter Heyden" genoemd. Op een steen boven de ingangspoort staat: 'O.L. Vrouw van Bystant - BVO - 1703'. De kapel bevindt zich op een plaats waar vroeger reeds een bedehuis stond. Dit gebedshuis werd al vernoemd in 1625: 'Lant aan cappelleken teghen ter heyden'³. In 1732 werd de naam veranderd in 'O.-L.-Vrouw van Bijstand'. Vermoedelijk kwam de vierschaar op deze plaats samen en werden de vonnissen in openlucht belegd en uitgevoerd. Werd de kapel dan opgericht om voor de zielerust van de terechtgestelden te bidden?

³ Albert Van Den Bruelle, 1975: 79-81.

Een overlevering vertelt een ander verhaal: de dochter van een hoeve in het Eiland ging dagelijks naar de kerk om er te bidden. Toen ze ziek werd, wou ze haar dagelijks kerkbezoek niet onderbreken. Haar weg ging door het bos en door haar ziekte was ze genoodzaakt om daar even op een boomstronk uit te rusten, alvorens verder te gaan. Op zekere dag werd ze daar zo ziek dat ze niet meer verder kon. Toen beloofde ze aan Maria dat ze een kapel zou laten bouwen, indien ze genas. En zo geschiedde. Waarschijnlijk was het gebouw opgetrokken in baksteen en bedekt met een leien dak. De kapel werd een bedevaartsoord voor de inwoners van het dorp en regelmatig werd er een H. Mis opgedragen. Op het einde van de 17e eeuw was de kapel zeer bouwvallig geworden, zoals vermeld in een oorkonde⁴. Daarin wordt bepaald dat de kapel moet gerestaureerd worden en dat er jaarlijks een H. Mis moet worden opgedragen. De H. Mis werd vanaf 28 juni 1704 elk jaar op het feest van O.-L.-Vrouw Bezoeking opgedragen. Onder het Franse bewind werd de kapel verkocht. Later kwam ze in het bezit van de gemeente en in 1869 werd er het huidige kerkhof omheen ingericht⁵. Op 24 augustus 1877 verleende de bisschop van Gent, voor een termijn van 7 jaar, een aflaat van 40 dagen, bij het verrichten van de voorgeschreven gebeden (zeven maal het Weesgegroet tot het welzijn van het bisdom) in de kapel van O.-L.-Vrouw van Bijstand. In 1903 werd de kapel gerestaureerd. Naar aanleiding van het tweede eeuwfeest van de kapel, schreef pastoor De Pessemier over de feestelijkheden het volgende: " *'t was feest dan aan de kapel van O.L. Vrouw van Bijstand, het godsdienstige volk van Haaltert zal ze zich lang geheugen*". De restauratiewerken kostten toen 600 fr..

Tijdens de tweede wereldoorlog werd in Haaltert de toren- en nachtwacht (boerenwacht) ingesteld. Groepjes van drie personen moesten de velden bewaken. Meestal deden ze echter hun werk niet en lagen ze te slapen in het koren of zaten te kaarten in deze kapel aan het kerkhof⁶.

⁴ Albert Van Den Bruelle, 1975: 81. Hier volgt de volledige tekst van de oorkonde: "*alsoo het cappelleken van Onse Lieve Vrouwe ghen. ter heyden, binnen de prochie van Haaltert alwaer daeghelijcx groote devotie gheschiet, door de ouderdom seer is vervallen ende faute van opmaekonghe staet om gheheel te vergaen, soo hebben den Erw. heere pastoor, bailliu, meyer, burghemeester ende Schepenen mitsgaders andere principaele gegoeden van 't voornoemde Haelter gheresolveert - tot onderhaut vande voorn. Devotie mitsgaders tot meerdere Eere ende glorie Godts ende van O.L. Vrouwe ende op het advies ende welbegaghen van syn hoochweerdicheijt den atsbicop van Mechelen - het voorn. Cappelleken op te maecken ende restaureren.*

In een behoorlijcken staet om daer Inne den dienst van H. Misse te commen doen, welcke opopmaeckinghe niet schaedelijk en sal wesen aende prochie kercke antwoorn. Haeltert, maer proffijtelijk mits dat het Incommen van t'selve cappelleken excerende het noodtsaechelijc onderhout geemployeert sal worden, tot proffyt van de prochie kercke, tot vervolgh van welck octroy wij hebben ghecommitteert soo wij commiteren mits desen Heer Joannes van Noeteren, pastoir in Haeltert, Benedictus van Maeren, Joos Lievens, Jan vanden Steene, Geeraert Coppens, Jan Kiekens, N. van sinaeye, 1669 - L. Meert bailliu"

Getekend door H.J.van Susteren, secr. (aris) - Aelst, den 9 augustus 1698.

⁵ J. De Brouwer, 1956: 103.

Bij het 250-jarige bestaan, in 1953, werd, na een grondige restauratie, in het portaal de volgende tekst geplaatst:

"Doet hier u caritaté
tot sieraet van O.L. Vrouwe
ter Heyden - Ge seyt O.L. Vrouwe
van Bystant opdat ge mogt bevryd
syn van alle onheilen.
Anno 1703-1953."

Waarschijnlijk werd deze tekst overgenomen van een ouder opschrift⁷.

In 1955, op 11 april, werd de beiaard in de kerk gewijd door Mgr. Calewaert. De grootste van de 44 klokken werd, verwijzend naar de kapel, 'O.L. Vrouw ter Heyden' genoemd en weegt 165 kg.

Een prachtig barokaltaar siert het interieur van de kapel.

Een laatste restauratie werd in 1984 uitgevoerd.

⁶ Albert Van Den Bruelle, 1977: 87.

⁷ Willy De Loose, 1978: 2.

2. Kapel ter ere van O.-L.-Vrouw van Bijstand

Ligging: 's Gravenkerselaar, Haaltert

Bouwjaar: vóór 1800, maar herbouwd omstreeks 1950

Eigenaar: Gemeente

Op een ingemetselde steen staat: *"O.L.Vrouw van Altijddurende bijstand - BVO"*

De kapel wordt onderhouden door de familie Lauwereys. De lindebomen die het bedehuisje omringen, vormen met hun omvangrijke wortels een bedreiging voor de stabiliteit van het gebouwtje.

3. Kapel ter ere van de H. Moeder Anna

Ligging: Sneppenstraatje (Bruul), Haaltert

Bouwjaar: 1623 (herbouwd in 1926, volgens de inscriptie boven de ingang)

Eigenaar: familie Van Der Sype

In het altaarblok van de kapel staat het jaartal 1623 gegrift.

De H. Anna werd in Haaltert vooral vereerd door zwangere vrouwen. In de laatste negen weken voor de bevalling ging de aanstaande moeder op bedevaart naar de kapel en offerde er een kaars. Op het einde van de negende maand ging ze naar Aalst bij de 'Arme Klaren' om zich een mantel te laten omhangen, waarin de relikwie van de H. Anna was genaaid, om een voorspoedige en niet al te pijnlijke bevalling af te smeken⁸.

⁸ Albert Van Den Bruelle, 1977: 168.

Deze kapel en het aanpalende huis was eigendom van E.H. Jozef De Brouwer. Toen hij het huis verkocht, wou hij de kapel niet mee verkopen: "Een kapel werd niet verkocht", zei hij. Later werd het dan toch verkocht aan de eigenaar van het huis, Albert van Impe. Bij zijn dood werd het huis samen met de kapel verkocht aan de familie Van Der Sype.

4. Kapel ter ere van de H. Rochus

Ligging: Keiberg, Haaltert

Bouwjaar: Einde 18e eeuw

Eigenaar: familie Crommelijnck-Bael

5. Kapel ter ere van de H. Antonius Abt

Ligging: Driesstraat, Terjoden

Bouwjaar: vermoedelijk 1730, dit jaartal staat in de sierlijk gesneden eikenhouten balk, die bewaard wordt in de hoeve. Waarschijnlijk is dit hoevekapelletje één van de oudste uit onze streek.

Eigenaar: familie Coppens

Heilige Antonius Abt wordt meestal voorgesteld met een varken omdat hij de beschermers is van de dieren. Daardoor wordt een hoevekapel dikwijls aan hem toegewijd.

In de boerderij hangt een schilderij van het kapelletje, gemaakt door Amandine Temmerman.

2. Kapellen uit de 19e eeuw

6. Kapel ter ere van O.-L.-Vrouw van Zeven Weeën

Ligging: Ekentstraat, Haaltert

Bouwjaar: 1865, in neoclassicistische stijl

Eigenaar: familie Van Nuffel-Wellekens

De kapel werd sinds mensenheugenis door de burens onderhouden en versierd. Zo was het bedehuisje telkens als de processie er passeerde, een waar juweeltje. Ook bij de viering van een 100-jarige, nl. Theodoor (Dorusken) De Meyer, in 1927, werd de kapel door 'Het Ekentcomité', opgesmukt.

Er kwam echter opschudding en woede bij de buurtbewoners, toen de (waarschijnlijk nieuwe) eigenaars van het perceel met kapel, het gebouwtje wilden slopen. Deze

eigenaars uit Moorsel⁹ hadden echter niet gerekend op het heftige protest van de Ekentse bevolking; er werd zelfs een protestlied geschreven!

De kapel

*Komt vrienden, die hier staat in 't ronde
Komt en luistert naar mijn lied
Hoe dat het hier twee vreemde honden
Den grond van Ons-Lieve-Vrouw hebben onteerd.*

*Zij kwamen hier met grote planken
Plaatsten ze aan den gevelmuur
Wij riepen met moed en vol verlangen:
Wij willen den grond terug.*

*Het is reeds zeventig jaar geleden
Dat er hier brave goede liën
Grond aan Ons-Lieve-Vrouw hebben gegeven
Zij en dachten aan geen bewijzen toen.*

*Al de geburen samen gekomen
Bouwden daar ene kapelle op
En dan nog twee zeer brave lieden
Plantten er twee linden op.*

*De krisis die begint te nijpen
Niet alleen bij den werkman
Maar ook bij de schijnende rijken
Die te lui zijn voor het werk.*

*En ver uit hun dorpen gedreven
Denken zij in den Eekent daar is 't goed
Daar kunnen wij leven zonder werken
Wij nemen Onze-Lieve-Vrouw haar goed.*

*Wij hebben ons ouders horen spreken
Dat er uilen zullen zijn
Die in 't jaar vijf-en-dertig zullen preken
't Schijnt dat ze nu zullen gekomen zijn.*

*En dat er nu alle zondagen een sermoen
Op zijn Moorsels zal zijn*

⁹ Deze eigenaars waren Kamiel Van Nuffel en Yvonne Wellekens, broer en schoonzus van Felix Van Nuffel, waarover verder meer vermeld wordt.

*In de kapel, die onrechtvaardig
Nu de zijne toch moet zijn.*

*Denkt gij dan niet, onrechtvaardige lieden,
Dat er straffen zullen zijn
Voor diegenen die Gods goed onteren
En tweedracht brengen in de maatschappij.*

*En dat gij nu uws levens dagen
In twist en tweedracht doorbrengen moet
Want dat er geen van d'Eekentnaren
U nog ooit een vriendschap doet.¹⁰*

Het protest van de buurtbewoners had succes, want het bedehuisje bleef staan en werd opnieuw opengesteld voor de gelovigen. De kapel werd zelfs prachtig gerestaureerd door de eigenaars. Het gebouw met de twee linden is momenteel beschermd als dorpsgezicht.

¹⁰ Willy De Loose, 1995:149-151.

7. Kapel ter ere van O.-L.-Vrouw van Lourdes

Ligging: Lippensbekweg, Haaltert

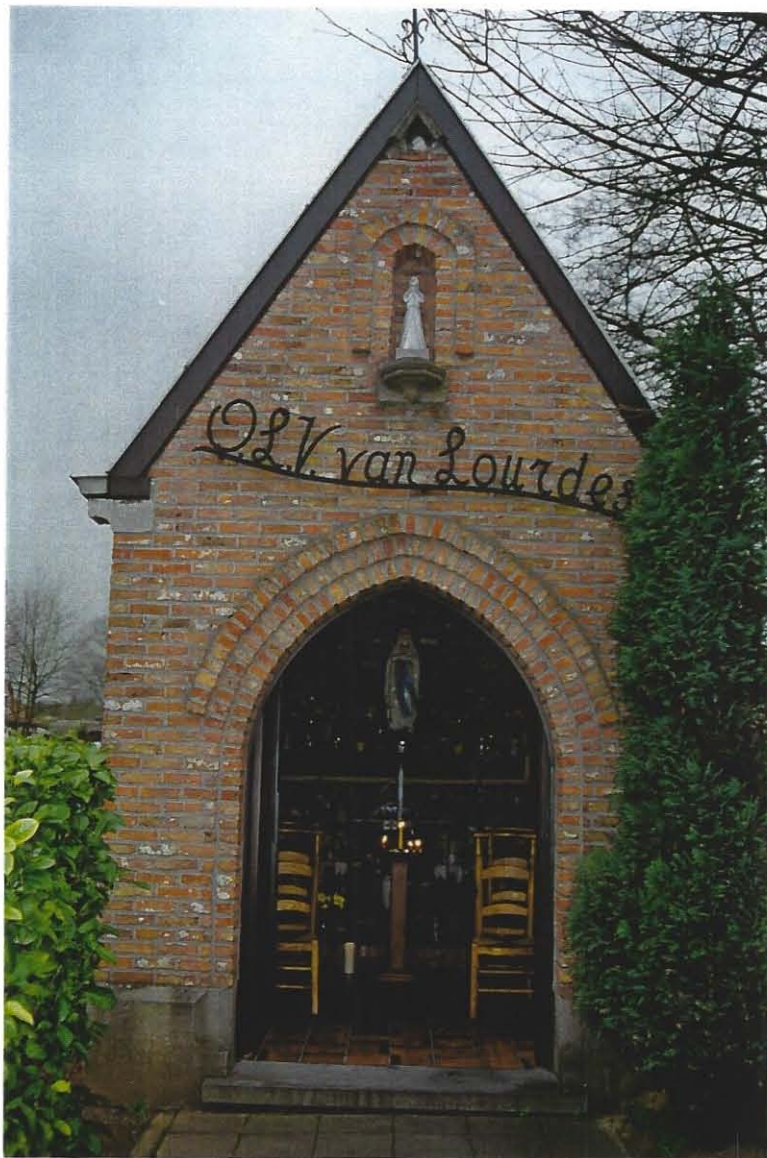
Bouwjaar: omstreeks 1875, herbouwd in 1910.

Eigenaar: familie Redant

Dit kapelletje, dat momenteel nogal vervallen is, was vroeger een van de plaatsen waar in de meimaand de rozenkrans gebeden werd. Karel Redant vertelde dat hij als kind altijd meeging, niet zozeer voor de gebeden, dan wel voor de aardbeien en de bessen die in de aanpalende tuin stonden. Samen met zijn vrienden zat hij het einde van de gebedsstonde af te wachten om van de onrijpe vruchten te kunnen smullen.

In de jaren '60 werd aan de voorzijde een nieuwe gevelsteen gezet door de vader van Pierre Smet. Deze had een belofte gedaan dat indien zijn zoon Pierre zou slagen in het examen accordeon, hij deze werkzaamheden zou uitvoeren.

8. Kapel ter ere van O.-L.-Vrouw van Lourdes

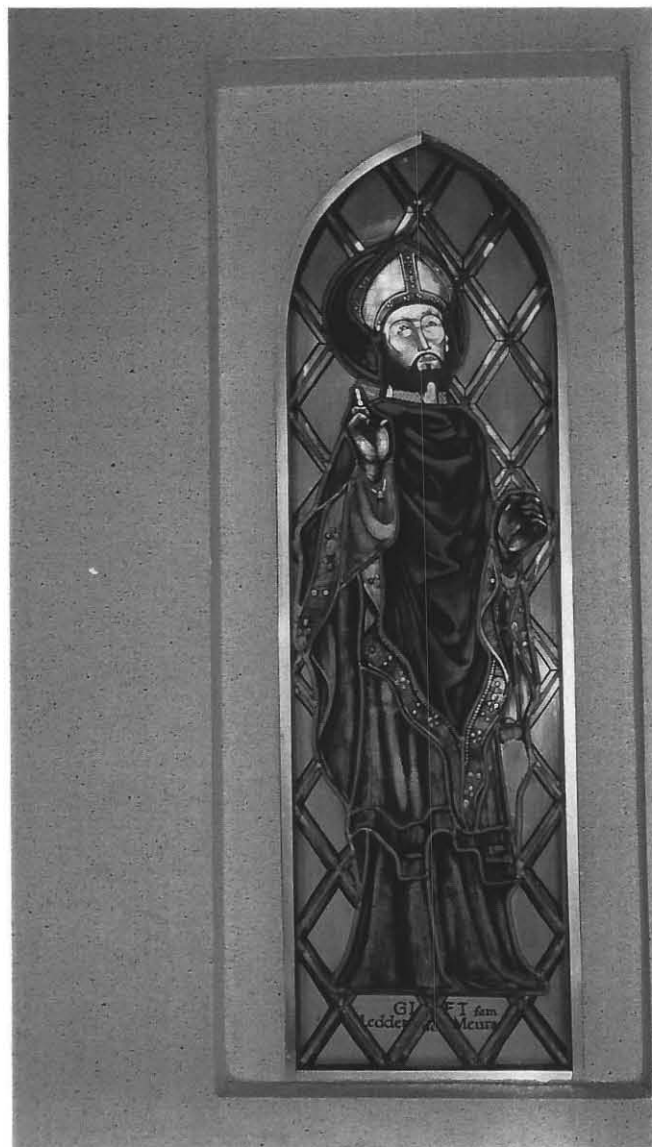
Ligging: Achterstraat, Haaltert

Bouwjaar: 1886

Eigenaar: gemeente

De kapel werd gebouwd uit dankbaarheid en in opdracht van de vader van oud-burgemeester Baron Jacques De Sadeleer. Toen de gemeente het huis en de daarbijhorende Warande van de familie De Sadeleer kocht, kwam het ook in het bezit van het kapelletje dat zich op deze eigendom bevond.

Het kapelletje werd op 10 oktober 1976, de morgen van de gemeenteverkiezingen, volledig vernield door een aanrijding. Op initiatief van de Heemkring van Haaltert is het in 1982 heropgebouwd. Het werd op 15 mei van dat jaar ingewijd. Momenteel is het één van de mooiste kapelletjes van Haaltert. De glasramen in het gebedshuisje zijn geschonken door de familie De Sadeleer en de familie Ledder de Meurs.

9. Kapel ter ere van O.-L.-Vrouw Onbevlekt Ontvangen

Ligging: Edestraat, Haaltert

Bouwjaar: 1867, herbouwd in 1967

Eigenaar: familie Steppe- De Meerleer

In 1967 werd door de inzet van de familie Steppe en de burens het oude kapelletje vervangen door de huidige grotere kapel. Om de heropbouw te bekostigen werd twee jaar na elkaar een 'Vlaamse Kermis' gehouden op de weide achter de kapel. Achteraan is de steen uit de eerste kapel ingemetseld met de tekst: *"Maria Onbevlekt Ontvangen BVO - 1867-1967"*. Vrijwilligers stonden in voor de bouw van de kapel.

In de voorgevel zit een witte steen met de tekst: *'geb. 1867 - herb. 1967'*. De inwijding gebeurde met een processie, die vertrok aan de parochiekerk en werd geleid door Z.E.H. Thysmans.

In de kapel worden nog altijd gebedsdiensten gehouden. Zo wordt er in mei, juni en oktober de rozenkrans gebeden en op Goede Vrijdag wordt er een kruisweg

gehouden. Vroeger werd de kapel ook aangedaan met de kruisdagen, dit zijn de drie dagen voor O.-L.-Heer Hemelvaart. Men ging dan bij verschillende kapellen bidden voor de 'Vruchten der Aarde'.

De kapel is eveneens toegewijd aan O.-L.-Vrouw van de Wonderdadige Medaille. O.-L.-Vrouw zou in 1830 verschenen zijn in Parijs aan zuster Catharina Labouré. Maria zou haar de opdracht gegeven hebben om medailles te verspreiden volgens een model dat Zij haar gaf. Nog steeds worden zij uitgedeeld en degenen die zo'n medaille dragen, zouden bescherming genieten.

10. Kapel ter ere van de H. Gaugericus

Ligging: Boekentstraat, Haaltert

Bouwjaar: ?, herbouwd omstreeks 1850

Eigenaar: familie Van Londersele

De grootouders van Albert van Londersele, de huidige eigenaar, kochten de boerderij met de kapel in het begin van deze eeuw.

De kapel is toegewijd aan de H. Gaugericus of H. Gorik, de patroonheilige van de parochiekerk van Haaltert.

Vroeger werd de kapel door talrijke gelovigen bezocht gedurende de kruisdagen. De huidige eigenaar heeft de oorspronkelijke 18e-eeuwse stoelen, die volledig vermolmd waren, enkele jaren geleden vervangen door nieuwe.

11. Kapel ter ere van het H. Kruis

Ligging: Bakkerstraat, Haaltert

Bouwjaar: ca. 1881

Eigenaar: familie Perremans

In een testament van Dominicus Perreman, opgemaakt door Mr. Notaris E. Breckpot, op 1 februari 1881 staat:

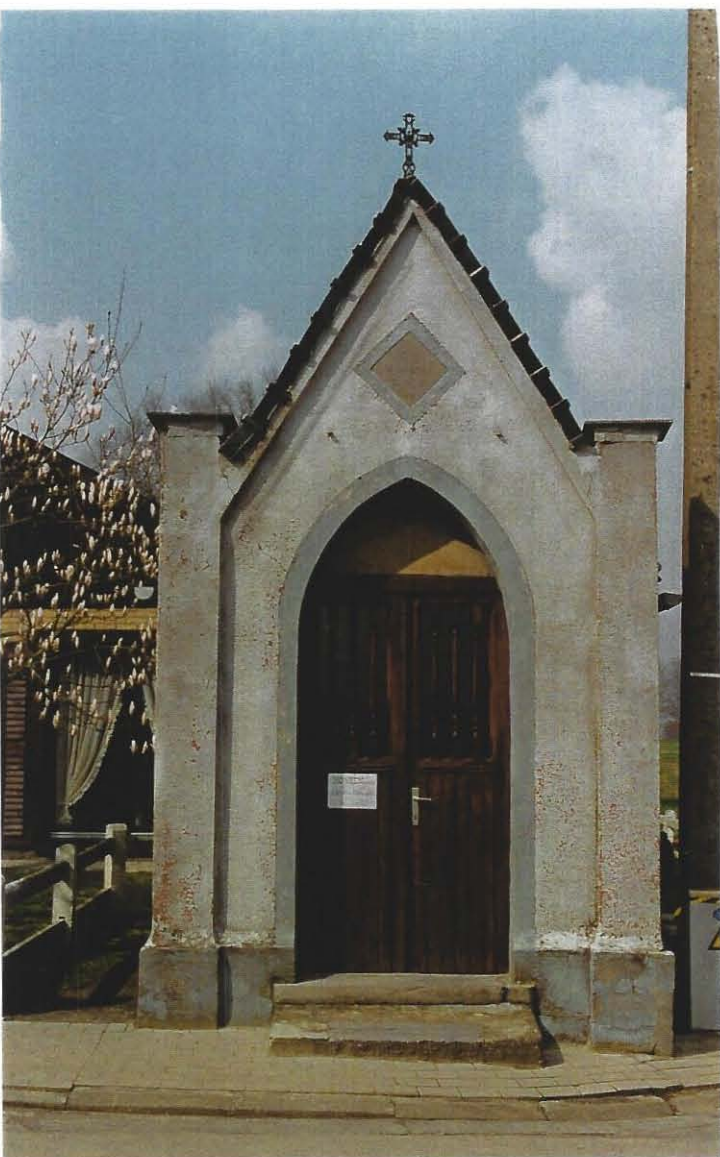
"Ik wil en ordonneer dat er gebouwd worde op mijnen hofstedengrond te Haaltert, Eeckent, nevenst de hofstede van mijnen broeder Donatus Perreman, dit langs de kalseide recht over het molenstraatje, eene kapel van eenen meter dertig centimeters vierkant en van twee meters en half hoog en dat er daarin geplaatst worde een Christusbeeld waarvan het kruis zal moeten hebben tot twee meters hoogte en het

*beeld tot vijf en zeventig centimeters, welk kruis en beeld in eiken hout zal moeten gemaakt worden."*¹¹

Het houten beeld is gestolen en werd vervangen door een nieuw kruisbeeld.

¹¹ Idem, 1978: 15.

12. Kapel ter ere van de H. Antonius Abt

Ligging: Achterstraat, Haaltert

Bouwjaar: reeds vermeld in 1638, maar de huidige kapel dateert van 1878 en is gebouwd in een neogotisch getinte bouwstijl.

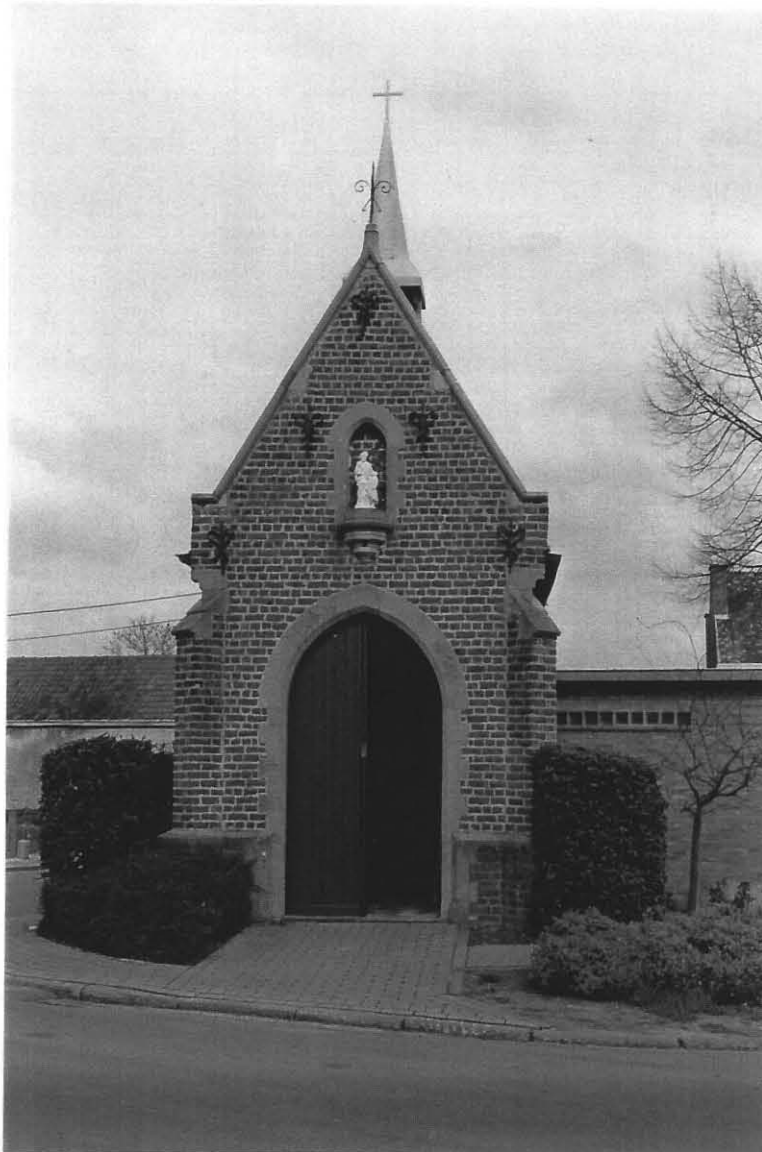
Eigenaar: Gemeente

In de jaren voor de 2e WO maakten de kinderen van Haaltert die school liepen aan de Bruulstraat, op de dag van hun Eerste Kommunie (het was toen een gewone schooldag), samen met hun leraar of lerares, in de namiddag een wandeling naar deze kapel.

Waarschijnlijk stond de kapel vroeger in de nabijheid van een hoeve, aangezien de H. Antonius Abt, aan wie de kapel is toegewijd, aanroepen werd als de beschermer van de dieren.

3. Kapellen uit de 20e eeuw

13. Kapel ter ere van de H. Jozef

Ligging: Bruul, Haaltert

Bouwjaar: 1902

Eigenaar: Gemeente

In het memoriaal van pastoor De Pessemier staat:

"1902 - Op den Brul, aan den put is eene kapel opgericht ter ere van den Heiligen Jozef. Die kapel is daar gekomen (uit giften van den eenen en den anderen) eensdeeld om aan dien wijk ook eene kapel te bezorgen; ook om tijdens de processie van O.-L.-Vrouw Hemelvaart, eenen rustaltaar aan het Heilig Sakrament te verschaffen."

Het fraaie bouwwerk werd steeds piekfijn verzorgd door de buurtgemeenschap. Ter gelegenheid van het 30-jarig bestaan maakte Fonske Van der Maele volgend gedicht:

Ter eere van de H. Jozef, vereerd in de kapel op den Brul.

*Te Haeltert, op de wijk de Brul,
In Vlaanderen dus gelegen.
Daar staat een klein heiligdom
voor deze wijk een zegen.*

*En telken jare als wanneer,
Sint-Jozef 's feestdag nadert
in 't maandje maart, dan wordt er daar
gebeden en vergaderd.*

*De hele Brul is in de weer
om 't Heiligdom te sieren
en zoo Sint-Jozef waardiglijk
te eeren en te vieren.*

*Kajotters en kajotsters zijn
voorwaar niet van de leste.
Zoo wordt de kleine buurkapel
gesmukt dan op zijn beste.*

*En van het dorp en van alom
de vromen en de braven.
Ze komen daar dan om hun geloof
te sterken en te staven.*

*Maar nooit voorhenen als dit jaar
kwam 't volk er henen stromen
om van Sint-Jozef hulp in nood
en gunsten te bekomen.*

*O, mocht Sint-Jozef op hun bee
die brave menschen sparen
van leed en nood... en in hun hart
hun diep geloof bewaren.*

In de vooroorlogse jaren werden aan de kapel door de bevolking en de schoolgaande jeugd bidstonden gehouden. Een geschilderde pancarte vertolkte de vurige wens van de gelovigen:

*"H. Jozef patroon van Belgenland
Bevrijd ons van dreigend oorlogsbrand
Dat ons kroost niet wordt verscheurd
Wij aanroepen U, verhoor ons bee."¹²*

Ook nadien kende de kapel een grote verering. Marcel Hutsebaut vertelde dat de lijkstoeten (toen nog met paard en kar) die op weg waren naar de kerk, aan de kapellen die op hun weg lagen, even halt hielden om er een gebed te doen. Zo geschiedde ook steeds aan de kapel van St.-Jozef. Wanneer het paard plaats ruimde voor de lijkwagen, werd deze gewoonte afgeschaft.

Ook de processie passeerde langs deze kapel en, zoals pastoor De Pessemier het gewild had, werd er even halt gehouden.

¹² Idem, 1995:170-171.

14. Kapel ter ere van O.-L.-Vrouw van Bijstand

Ligging: Zwarthaar, Haaltert

Bouwjaar: ?, herbouwd in 1914

Eigenaar: familie Van den Berghe

Volgens Maria De Rijck, tante van de huidige eigenaar, werd de kapel in 1875 gebouwd en liet haar moeder er in 1914 een stuk aanbouwen, zodat de gelovigen beschut konden bidden. Nu is die aanbouw terug afgebroken en werd het gebouwtje volledig bepleisterd.

15. Kapel ter ere van O.-L.-Vrouw van Fatima

Ligging: Kattestraat, Haaltert

Bouwjaar: 1957

Eigenaar: fam. De Pauw

Gebouwd op initiatief van de plaatselijke KAV-afdeling

Een gedenksteen vermeld:

KAV 1937

Zo sprak Maria te Fatima

Ik ben O.-L.-Vrouw van de rozenkrans

Ik kom U vragen van leven te

veranderen en iedere dag het

rozenhoedje te bidden.

KAV 1957.

Voor de bouw van deze kapel werd er beroep gedaan op giften van de buren.

Pastoor Moortgat kwam de kapel inwijden met een processie. Een zestal eerste-kommunikanten legden bloemen neer bij het kapelletje.

In de meimaand wordt het mooi versierd met bloemen. In 1993 werd het gebouwtje en de luiken geverfd door Maurits Hutsebaut. Hij plaatste er ook een nieuw glas in.

16. Kapel ter ere van O.-L.-Vrouw van Vrede

Ligging: Diepeweg, Haaltert

Bouwjaar: 1943

Eigenaar: fam. Van den Driessche A.

Gebouwd op het einde van WO II door de fam. Baeten J.

In de meimaand werd er vroeger door de bureu een gebedsstonde gehouden.

De offerblok en het originele beeld zijn nog steeds aanwezig.

17. Kapel ter ere van de H. Maurice

Ligging: Bosstraat, Haaltert

Bouwjaar: 1959, in 1962 herbouwd en verkleind

Eigenaar: fam. De Neve-Molin

Deze heilige werd aanroepen tegen hoofd- en zenuwpijnen. Het kapelletje werd door de familie gebouwd uit dank omdat hun eerste zoon de moeilijke bevalling zonder problemen overleefd had. Het was immers een zeer zware bevalling waarbij gebruik gemaakt werd van een zuignap en het hoofdje van de baby had veel geleden.

Het beeld van de H. Maurice werd gekocht bij de firma Haenecour in Brussel, voor de prijs van 1450 fr.(doc.2). Tijdens de voorbije winter heeft het echter schade geleden en een restauratie dringt zich op.

18. Kapel ter ere van het H. Hart

Ligging: Bosstraat, Haaltert

Bouwjaar: 1955

Eigenaar: fam. Piron

Hier heeft men bij de bouw van het kapelletje eveneens beroep gedaan op de vrijgevigheid van de bureu. Een buurvrouw vertelde dat zij indertijd een zakje cement ter waarde van 35fr. geschonken heeft.

In oktober 1955 kwamen de onderpàstoors Moortgat en Bosteels de kapel inwijden.

19. Kapel ter ere van het H. Hart

Ligging: Molenstraat, Haaltert

Bouwjaar: 1927

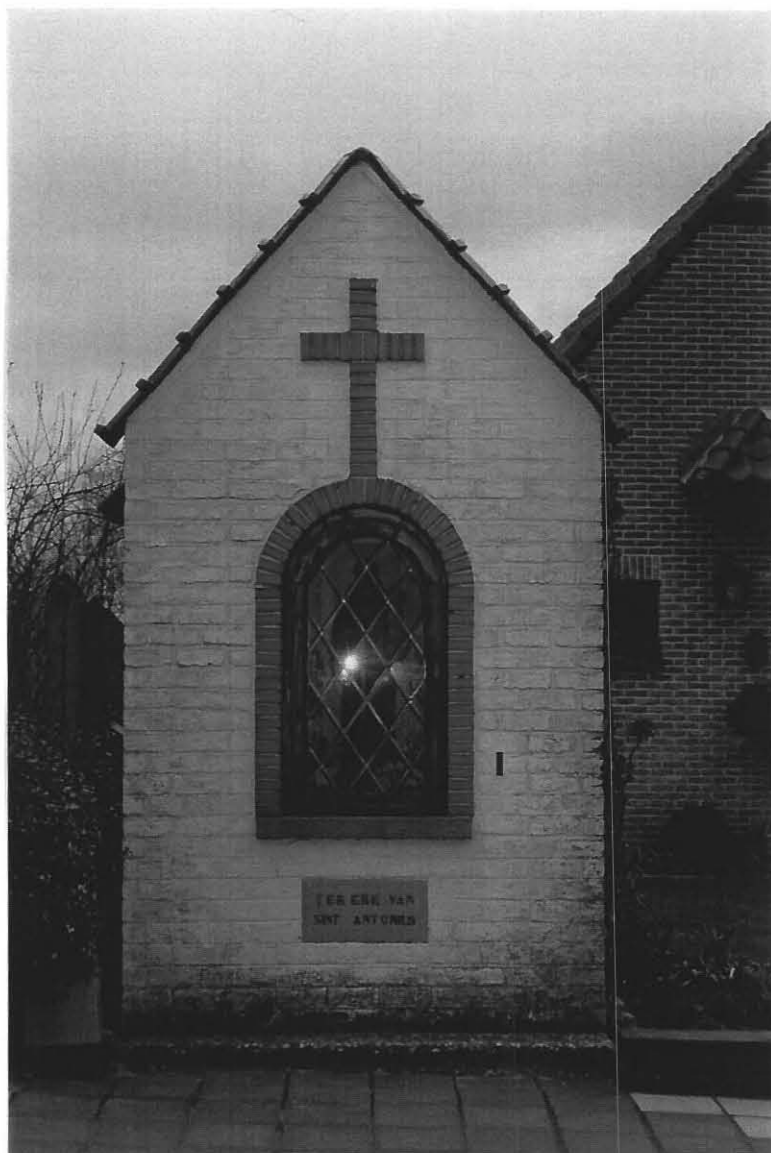
Eigenaar: familie Cuddeman

De kapel werd gebouwd uit dank omdat het vijf-jarig zoontje, Albert, na een zware ziekte, volledig genas.

In 1992 werd het gebouw hersteld, nadat het dak ingestort was. Hier hebben de burens eveneens hun steentje bijgedragen om de herstelling te bekostigen. Het pleisterwerk werd verzorgd door Mr. Van de Wiele en Mr. De Gendt zorgde voor het verfwerk. Na de herstelling kwam (toenmalig) onderpastoor De Wilde de kapel terug inzegenen.

De burens Rosa Dooremont-De Pauw en Alice Roelandt staan nu in voor het onderhoud.

20. Kapel ter ere van de H. Antonius

Ligging: Hoogkouterbaan, Haaltert

Bouwjaar: 1956

Eigenaar: fam. De Vleeschouwer-Callebaut

21. Kapel ter ere van de H. Antonius

Ligging: Donkerstraatje, Haaltert

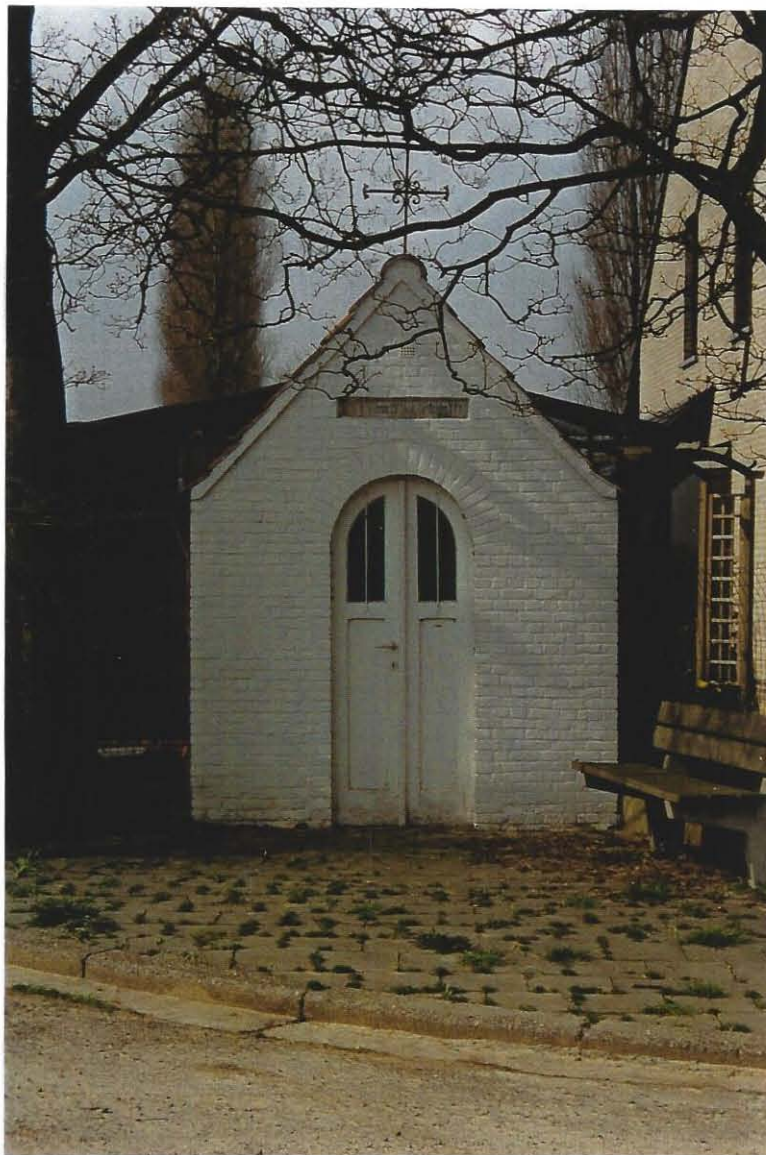
Bouwjaar: 1945

Eigenaar: Joris Redant

Gebouwd uit dank voor behouden terugkeer uit de oorlog

Geschopt door H. Heeremans op grond v.d. gemeente
op initiatief v.d. Heemkundige Kring in 1945.
(volledig gefinancierd door H.K.)

22. Kapel ter ere van O.-L.-Vrouw Middelaars aller Genaden

Ligging: Driesplein, Terjoden (in de volksmond "d'Helle" genaamd)

Bouwjaar: 1945, waarschijnlijk gebouwd door Mr. Vijverman, bijgenaamd Kobus, woonachtig aan de Bruulstraat te Haaltert. Deze metser deed vooral klein metselwerk, zoals kapellen en schuurtjes.

Eigenaar: fam. De Buyser-Hutsebaut

Het echtpaar Felix en Jeanne Van Nuffel-De Slagmulder liet deze kapel in 1945 bouwen uit dank omdat iedereen van de familie de oorlog overleefd had. Jeanne De Slagmulder was ziek geweest tijdens de oorlog en de kapel werd ook gebouwd uit dank voor haar genezing. De broer van Felix Van Nuffel bezat eveneens een kapel, nl. de kapel ter ere van O.-L.-Vrouw van zeven Weeën, op de Ekentstraat in Haaltert, zoals hierboven reeds vermeld werd. Misschien heeft ook een tikkeltje afgunst op de mooie kapel van zijn broer, Felix Van Nuffel ertoe aangezet om zijn eigen kapel te bouwen.

Het gebedshuisje kon rekenen op het bezoek van vele gelovigen die daar de genade van O.-L.-Vrouw kwamen afsmeken. Zo was het ook de gewoonte dat Eerste en Plechtige communicanten na de mis tot aan de kapel wandelden en daar een kaarsje deden branden. Deze momenten werden meestal ook vastgelegd op de gevoelige plaat. Nu nog komen vele gelovigen in de kapel bidden. Met het geld uit het offerblok wordt nog regelmatig een mis opgedragen in de kerk van Terjoden.

Na de dood van Felix Van Nuffel en Jeanne De Slagmulder kwam de kapel in het bezit van Marcel en Charlotte Hutsebaut-De Slagmulder, op voorwaarde dat ze de kapel bewaarden en instonden voor het onderhoud (doc. 3). Tot voor enkele jaren werd de kapel dagelijks geopend en verzorgd door de zus van Jeanne De Slagmulder, Thérèse¹³.

Sinds 1992 is de kapel in bezit van de familie De Buyser-Hutsebaut, die nu instaan voor het behoud van de kapel.

¹³ Thérèse De Slagmulder overleed op 10 juli 1998 op 94-jarige leeftijd.

23. Kapel ter ere van Sint-Antonius van Padua

Ligging: Kraakeelstraat, Terjoden

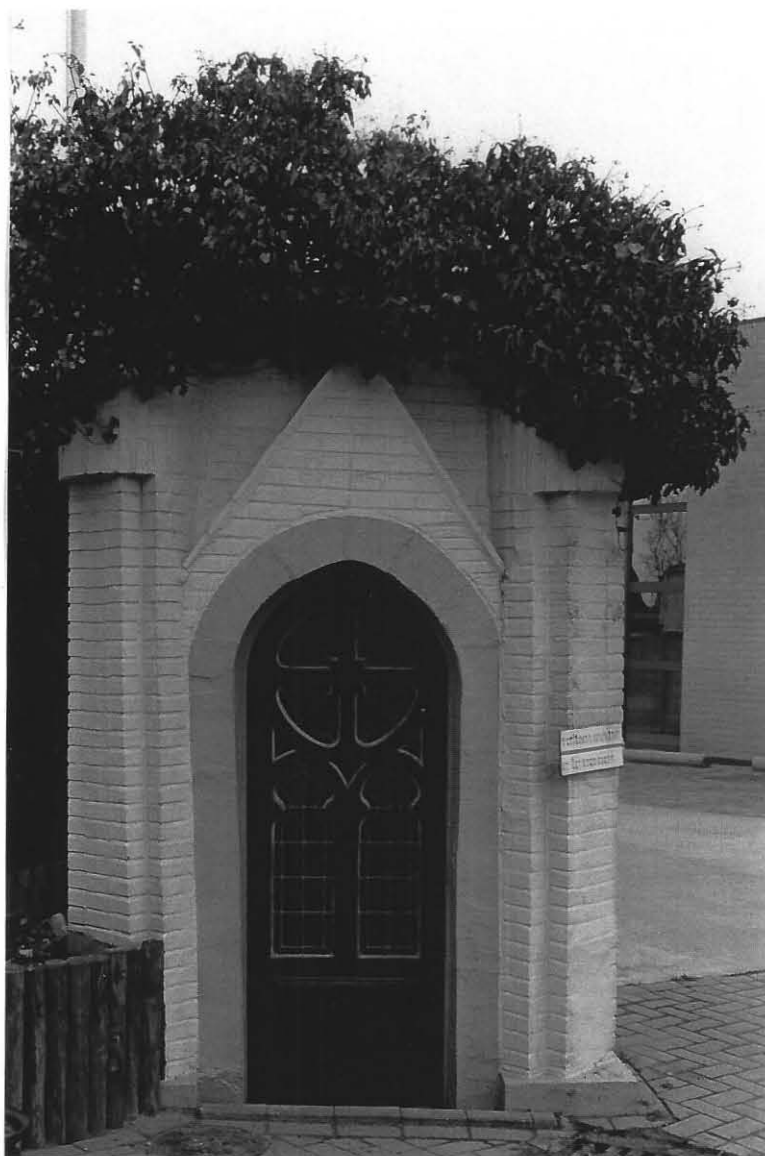
Bouwjaar: 1933

Eigenaar: familie Nerinckx-De Groot-De Bruyn

De kapel werd gebouwd uit dankbaarheid bij het zilveren huwelijksjubileum van de Mr.en Mevr. De Groot-De Bruyn. Het beeld van de H. Antonius werd destijds gekocht voor 100fr.. Hun pleegkind, Delphine, de huidige eigenares van de kapel, zorgt ervoor dat elke dinsdag en zondag en op feestdagen, de kaarsjes in de kapel branden. Vroeger werd de kapel bezocht tijdens de kruisdagen en werd er gebeden voor een goede verstandhouding onder de bureu.

Een tiental jaren geleden werd het dak vervangen en zorgde Mr.Callebaut, schrijnwerker te Terjoden, voor nieuwe deuren.

24. Kapel ter ere van de H. Coleta

Ligging: Hoek, Haaltert

Bouwjaar: 1906

Eigenaar: Marcel Roelandt

De tussenkomst van deze heilige wordt in onze streken ingeroepen voor het bekomen van een gunstig verloop van een bevalling. De kapel werdt in 1906 gebouwd door de familie De Loose-Van der Straeten. Na de geboorte van hun zoon Jozef, was Marie Van der Straeten erg ziek. Camillus De Loose deed de belofte een kapel te bouwen, bij de genezing van zijn vrouw¹⁴.

¹⁴ Dit verhaal werd verteld door Martha Lievens en bevestigd door Francine De Meyer - De Loose.

Besluit

Haaltert heeft nog steeds een rijke schat aan kapelletjes. Mijn zoektocht naar hun lokatie voerde mij naar pittoreske en voor mij soms onbekende landelijke plekjes. Het is jammer dat vele gebouwtjes in erbarmelijke staat verkeren en erger nog, met afbraak bedreigd zijn. Het vandalisme speelt daarin zeker een belangrijke rol, reden ook waarom uit de meeste bedehuisjes de offerblokken verwijderd werden. Het is mij ook opgevallen dat meestal oudere mensen instaan voor het versieren en het behoud van "hun" kapel. Is er hoop dat de jeugd hun taak in de toekomst overneemt? Zoniet zijn vele van deze kapelletjes, die toch belangrijke getuigen zijn van het vrome volksgeloof van de inwoners van Haaltert, tot verdwijnen gedoemd.

Bibliografie

- De Brouwer, Jozef, *Bijdrage tot de parochiale geschiedenis van Haaltert. Demografische en sociale evolutie van het dorp*, Aalst, 1956.
- De Loose Willy, *"Kappellekes" Gr.-Haaltert*, Haaltert, 1978.
- De Loose Willy, *Haaltert van 1830 tot 1976. Bijdrage tot de geschiedenis van het politieke en sociale leven*, Haaltert, 1995.
- Van den Bruelle, Albert, *De geschiedenis van Haaltert*, 2 delen, Haaltert, 1975-1977.

Herkomst documenten

Doc. 1: *Stratenplan van Haaltert*

Doc. 2: *Factuur van het beeld van de H. Maurice*, familie De Neve-Molin.

Doc. 3: *Testament van Jeanne De Slagmulder*, Marcel en Charlotte Hutsebaut-De Slagmulder.

Foto's

Sylvie De Kegel (25 - 27 maart 1999)

STRAATNAMENLIJST

Haaltert (Ha) 9450
Denderhoutem (De) 9450
Heldergem (He) 9450
Kerksken (Ke) 9451

Achterstraat (Ha) 15-16
Adv. De Backerstraat (De) 47
Anderenbroek (De) 27
Ankerstraat (De) 46-56-57
Bakkerstraat (Ha) 15
Balkuweg (Ha) 16
Bareelstraat (De) 57
Beekstraat (Ke) 25-35
Beernaardsstraat (Ha + Ke) 24-25
Berenhoek (He) 42-43
Bergstraat (Ke) 34-35
Binnenstraat (Ha) 17-18
Boekenstraat (Ha + Ke) 24-34
Borkeat (De) 45-46
Bosstraat (Ha) 4-5
Brantegemstraat (Ha) 14-24
Bronweg (Ha) 33
Bruilstraat (Ha) 5-6-16
Burchweg (Ha) 16
Burg. E. De Sadeleerstraat (Ha) 15-16
Charlotteweg (Ha) 17-18
Daal (De) 36
Deeskensveld (Ke) 25
Dekkersveld (He) 31
Depeweg (Ha) 16-17
Donkerstraat (Ha) 16
Doornstraat (Ha) 6
Dorp (De) 47
Droef (Ha) 6-16
Driehoekstraat (Ke) 24-25
Dries (De) 44-45
Droeskouterstraat (Ha) 16
Dwaarsstraat (De) 46
Edestraat (Ha) 4-5
Eigenstraat (De) 47-37-38
Eiland (Ha) 27
Ekenstraat (Ha) 15
Ferd. Van Hoymissenstraat (Ke) 25
Fonteinstraat (Ha) 16
Golegemstraat (Ha) 13-14
Groebbaan (Ha) 5
Groeneweg (Ha) 4
Haliebaan (He) 43
Heldergemstraat (He) 32-33-43
Herenthout (Ha) 7
Herinckhove (De) 55
Hoefstraat (Ha) 23-13-14
Hoekstraat (De) 37-27
Hofstraat (Ke) 34
Hogendries (He) 43
Hollebeekweg (Ha) 32-33
Hollestraat (Ha + Ke) 25
Hoogkouterbaan (Ha) 14-15

Hooglarweg (Ha) 5
Hoogstraat (Ha) 25-26-16
Hoomweg (He) 41-32
Houtmarkt (Ha) 16
Huylstraat (Ha) 5
Iddergemsesteenweg (De) 47-48
Jeruzalemstraat (Ha) 4-5
Kapelstraat (De) 55-45-46
Kasneweg (Ha) 5
Kattestraat (Ha) 6-15
Keiberg (Ha) 14
Kerkbosweg (He) 43
Kerkskendorp (Ke) 25
Kerkskenhoek (Ha) 25
Kerkskenveld (Ke) 25
Kerkweg (Ke) 25
Kleine Dries (Ha) 8
Kloetenstraat (Ha) 5
Knipperhoek (De) 54-45
Koekelberg (De) 37
Kraaiwinkel (Ha) 3
Krakelstraat (Ha) 7
Krekeldries (Ha) 23-24
Krekelenberg (He) 32
Landkade (Ke) 33-34
Langdries (Ha) 7-8-18
Larenbroekstraat (Ha) 6
Larestraat (Ha) 5
Lebeke (De) 54-55-56
Leeuwveldbos (De) 37
Leistraat (He + Ke) 43
Lippensbekweg (Ha) 7
Lochingsweg (He) 32
Melkkouter (Ha) 16
Middelkouter (Ha) 16
Molenbaan (Ke) 24-34
Molenmeersen (Ha) 16
Molenaarstraat (De) 47
Molveld (Ha) 15
Mosveldstraat (Ha + Ke) 32-33-43
Mottodries (He) 46
Muistraat (Ha) 6-7
Mussenzele (Ha) 26
Nieuwstraat (De) 56-46-47
Nieuwsesteenweg (De) 57
Ninostraat (Ha) 7-17
Oud Dorp (He) 22-32
Pachterstraat (Ha) 18
Pastorijweg (De) 47
Pennestraat (Ke) 23-24-34
Pietsstraat (Ke) 25
Pluimstraat (Ha) 16
Poel (De) 47
Pontweg (Ha) 14-15
Processieweg (He) 32
Ranierstraat (De) 37
Rijstraat (Ke) 34-35
Rode Kruislaan (De) 47
Rothoutweg (Ha) 14
Sannastraat (De) 46
Schoolstraat (De) 47

GEBOUWEN

's Gravenkierselaar (Ha) 14
Sint-Annaweg (De) 47
Sint-Goriksplein (Ha) 16
Stationsstraat (Ha) 16-17-7
Sleenstraat (De) 45
Sichelen (De) 45-35-36
Teerlingstraat (De) 47
Terjodendries (Ha) 18
Terlicht (He + Ke) 34-43-53
Terlinden (De) 56-57-47
Tewarentstraat (De + Ke) 34-44
Veldeken (De) 57-47
Veldstraat (De) 44-45
Vijverputstraat (Ha) 5
Vijverstraat (He) 43
Vondelbaan (De) 37-47
Vondelen (De) 37-27
Vorsinkbaan (Ha) 14
Vossel (De) 57
Watervoorstraat (Ke) 24-25
Wingardaarsstraat (Ha + Ke) 25
Wingardaarsweg (Ha) 25
Wilgenstraat (Ha) 18
Windmolenstraat (Ha) 15-16
Winkelveld (Ke) 34
Wolvenstraat (Ke) 25
Wypenstaalstraat (Ha) 5
Zonnestraat (De) 36-47
Zwarthaar (Ha) 7-17

GEBOUWEN

HAALTERT:
Gemeentehuis 16
St-Gorikskerk 16
Rusthuis St-Anna 7
Rusthuis St-Jozef 16
Rijswacht 16
Post 16
Politiecommissariaat 16
Station 5-7
HELDERGEM:
St-Amanduskerk 32
Post 32
DENDERHOUTEM:
St-Amanduskerk 47
Sportthal 47
Post 47
KERKSSEN:
St-Martinuskerk 25
OCMW-gebouw 24
Post 25
TERJODEN:
St-Jozefkerk 8
LEBEKE:
St-Antoniuskerk 54

Gemeente HAALTERT

Schaal 1:15.000

